

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЗФП

(повна назва факультету)

Кафедра банківської справи

(повна назва кафедри)

Допустити до захисту

Завідувач кафедри _____
(підпис)

д.е.н., проф. Кузнєцова Л.В.
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Дипломна робота

магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

з теми

**РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ**

Виконала: студентка VI курсу ЦЗФП,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Буренова-Тулътева Юлія Сергіївна
(прізвище та ініціали)

Керівник д.е.н., професор

Кузнєцова Л.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент_Охріменко П.В.

• _____

(прізвище та ініціали)

ОДЕСА - 2018 року

АНОТАЦІЯ

Предметом дослідження є сутність та портфельний ряд продуктів споживчого кредитування в комерційних банках банківської системи України

Об'єктом дослідження виступають продукти споживчого кредитування населення.

Мета дипломної роботи полягає дослідженні теоретичного обґрунтування важливості впровадження банківськими установами України продуктів споживчого кредитування населення України, розкриттю діючої практики розвитку банківських та небанківських продуктів споживчого кредитування, а також пошуку напрямків удосконалення розвитку сегменту продуктів споживчого кредитування на основі систематизації існуючих тенденцій розвитку цього сектору в зарубіжних кредитного-фінансових установах.

Завданнями роботи є дослідження економічної сутності та особливостей споживчого кредитування України, проведення аналізу практики споживчого кредитування в банківській системі України», пропонування шляхів удосконалення процесу споживчого кредитування.

За результатами дослідження сформульовані висновки для удосконалення процесу кредитування фізичних осіб на споживчі цілі та формування ефективної кредитної політики банку.

Одержані результати можуть бути використані при формуванні кредитної політики комерційними банками.

Рік виконання дипломної роботи 2017-2018

Рік захисту роботи 2018

Ключові слова: банк, кредитування, споживчий кредит, кредитна політика, кредитний портфель банку, кредитний комітет банку, ризики.

Дипломна робота містить 107 сторінок, 7 таблиць, 7 рисунків, список літератури з 95 найменувань.

ЗМІСТ

	стор .
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ СПОЖИВЧИМ КРЕДИТУВАННЯМ	
1.1. Економічна природа споживчого кредиту та його роль в економіці країни.....	7
1.2. Методи мінімізації ризику споживчого кредитування	23
Висновки до першого розділу.....	32
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ У БАНКАХ УКРАЇНИ	
2.1. Сучасні тенденції розвитку банківського споживчого кредитування в Україні	34
2.2. Етапи розвитку споживчого кредитування в Україні	44
2.3. Управління ризиками споживчого кредитування в банках України	47
Висновки до другого розділу.....	62
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ КРИЗИ	
3.1. Зарубіжний досвід управління банківським споживчим кредитуванням	73
3.2. Проблеми розвитку споживчого кредитування в Україні	81
Висновки до третього розділу.....	93
ВИСНОВКИ..	95
Список використаних джерел	99

ВСТУП

Актуальність теми. Споживче кредитування є одним із основних видів банківської діяльності, який відіграє важливу роль у задоволенні постійно зростаючих споживчих потреб громадян, не пов'язаних з їх підприємницькою діяльністю, в разі нестачі у них власних коштів та сприяє розвитку виробництва і соціально-економічному розвитку країни. Динамічний розвиток, різноманітність форм і видів споживчого кредиту свідчать про зацікавленість у ньому, як джерелі високих прибутків, з боку банків, а також про постійний попит з боку населення. Збільшення обсягів споживчого кредитування сприяє економічному зростанню.

Упродовж останніх років роль споживчого кредиту в задоволенні потреб населення постійно зростає, що посилює його вплив на фінансові результати діяльності банків. Тому банки все більше уваги приділяють питанням управління ризиками споживчого кредитування, зокрема, кредитними та операційними. Проведений аналіз засвідчив, що окремі банки почали усвідомлювати важливість управління ризиками для розвитку свого бізнесу та розробляють і запроваджують чіткі процедури видачі кредитів, використовують відповідні інструменти і формують системи управління ризиками з урахуванням кращого світового досвіду.

Однак у багатьох банках споживче кредитування продовжує розвиватися на основі екстенсивних підходів. Найбільш поширеним методом мінімізації ризику, який використовують вітчизняні банки, є завищення процентної ставки або встановлення різних видів доплат (комісійних) за користування кредитом, внаслідок чого ризики споживчого кредитування перекладаються на відповідальних позичальників.

Така ситуація свідчить про необхідність суттєвого вдосконалення процесів управління ризиками споживчого кредитування у вітчизняних банках з врахуванням кращого світового досвіду, зокрема, вимог Директиви 2008/48/ЄС. У зв'язку з цим дослідження форм, методів та інструментів

управління ризиками банківського споживчого кредитування, а також розвиток інституційних засад та вдосконалення регулювання, нагляду і контролю за кредитними і операційними ризиками банківського споживчого кредитування є актуальним як з наукової, так і з практичної точок зору.

Проблемам управління споживчим кредитуванням в науковій літературі приділяється значна і постійна увага. Вагомий внесок у її дослідження зробили провідні вітчизняні науковці: В.В. Вітлінський, О.В. Дзюблюк, С.Б. Єгоричева, В.В. Коваленко, Т.Т. Ковальчук, Л.В. Кузнєцова, В.Д. Лагутін, С.В. Міщенко, С.В. Науменкова, І.Б. Охріменко, Л.О. Примостка, О.О. Чуб, Н.П. Шульга та інші. Серед зарубіжних вчених, які досліджують цю проблему слід назвати: В. Лексіса, Ф. Мишкіна, Е. Ріда, К. Редхе, П. Роуза, Дж. Сінкі, С. Хью та інших.

Незважаючи на наявність значної кількості ґрунтовних наукових досліджень, значна частина питань управління споживчим кредитуванням потребує вирішення як в теоретичному, так і в прикладному аспектах. Зокрема, недостатньо розробленими залишаються питання щодо вдосконалення інституційних засад управління позичками, обґрунтування доцільності використання окремих методів та інструментів управління ризиками, оцінки кредитоспроможності позичальників, використання нових методів залучення банками ресурсів тощо. Зазначене свідчить про актуальність дипломної роботи та обумовило визначення її мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження.

Метою дипломної роботи є поглиблення теоретико - методологічних засад управління банківським споживчим кредитуванням та розроблення практичних рекомендацій щодо його вдосконалення у сучасних умовах. Досягнення поставленої мети передбачає необхідність розв'язання таких завдань:

- дослідити теоретичні засади процесу споживчого кредитування та уточнити сутність і зміст категорії «споживчий кредит»;
- дослідити сучасний стан банківського споживчого кредитування в

Україні;

- визначити основні етапи його становлення і розвитку;
- провести аналіз сучасної практики управління ризиками споживчого кредитування в українських банках;
- систематизувати фактори кредитного ризику в процесі споживчого кредитування;
- здійснити класифікацію методів та інструментів управління кредитним ризиком у процесі споживчого кредитування на основі використання критеріїв їх розподілу за рівнем використання і способом впливу на рівень ризику;
- уточнити науково-методологічні підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників;
- поглибити підходи до формування організаційно - управлінської структури управління процесом споживчого кредитування в банку;
- обґрунтувати підходи до вдосконалення інституційних засад управління споживчим кредитуванням.

Об'єкт дослідження – процес управління банківським споживчим кредитуванням в Україні в сучасних умовах.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практичні аспекти управління банківським споживчим кредитуванням в Україні в умовах фінансової нестабільності.

Методи дослідження. У роботі для досягнення поставлених цілей застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектичний – для розкриття сутності категорії кредиту, поняття банківських ризиків і методів управління ними; системний – при дослідженні інституційної та функціональної структури споживчого кредитування та обґрунтуванні висновків і пропозицій щодо вдосконалення управління кредитним і операційним ризиками; аналітичний – в процесі дослідження тенденцій розвитку банківського споживчого кредитування та оцінки кредитоспроможності позичальників; економіко-статистичні методи – для

виявлення та кількісної оцінки взаємозв'язків споживчого кредитування з показниками ефективності банківської діяльності та стійкості банків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють кредитні відносини, нагляд і управління споживчим кредитуванням, нормативні акти та статистичні дані Національного банку України, Державної служби статистики України, Базельського комітету з питань банківського нагляду, центральних банків провідних країн світу, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання, Інтернет-ресурси, офіційна звітність банків України.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки, пропозиції та рекомендації.

Проведене дослідження дозволило визначити, що надання споживчих кредитів пов'язано з ризиками, більшість із яких об'єктивно притаманні процесу споживчого кредитування, а тому подальший розвиток споживчого кредитування значною мірою залежить від рівня та якості управління ризиками, на які наражаються банки в процесі здійснення цього виду діяльності.

У ході дослідження встановлено, що упродовж останніх років роль споживчого кредиту в задоволенні потреб населення постійно зростає, що посилює вплив таких кредитів на фінансові результати діяльності банків. Тому банки все більше уваги приділяють питанням управління ризиками споживчого кредитування, зокрема, кредитними та операційними

За результатами критичного аналізу підходів до визначення сутності та змісту категорії «споживчий кредит» обґрунтовано, що його слід розглядати як кредит, що надається банком або небанківською фінансово-кредитною установою фізичній особі – резиденту в національній валюті з урахуванням її кредитоспроможності для потреб, що не пов'язані з підприємницькою діяльністю, на умовах повернення, строковості та платності.

Таке визначення дозволяє враховувати призначення кредиту та майновий стан і доходи позичальника (а в разі необхідності – і його поручителів), а також розширює класифікацію споживчих кредитів та дозволяє віднести до них кредити, що надаються банками в рамках державних програм (або програм органів місцевого самоврядування) і передбачають окремі умови кредитування, та за своєю економічною природою також є споживчими, а тому їх регулювання і управління

повинні здійснюватися на загальних підставах.

персоналу банку, інформаційно-технологічний ризик, ризик процесів, зовнішній ризик, ризик форс-мажорних обставин, модельний ризик. Доведено, що управління операційними ризиками кожен банк повинен здійснювати відповідно до специфіки своєї діяльності та прагнути до їх попередження та мінімізації, ґрунтуючись на міжнародних стандартах.

Споживче кредитування в Україні розвивалось нерівномірно, незбалансовано та непропорційно. Проведений аналіз дозволив виокремити шість етапів його становлення та розвитку та визначити їх особливості та характерні риси. До таких етапів віднесено: 1991-1995 рр. – період зародження споживчого кредитування; 1996-1999 рр. – період становлення; 2000-2006 рр. – період зростання; 2006-2008 рр. – період кредитної експансії; 2009-2013 рр. – період поступового відновлення та період спаду – 2014 р. і до теперішнього часу, який характеризується суттєвим зменшенням обсягів кредитування, різким збільшенням частки непогашених і прострочених кредитів через спад економіки, різку девальвацію гривні, високі темпи інфляції, виведення з ринку значної кількості банків і низький рівень платоспроможності населення. Проведена періодизація розвитку споживчого кредитування дозволила систематизувати підходи для використання окремих інструментів управління ризиками та обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення регулювання і нагляду за процесом кредитування з боку НБУ.

Проведений аналіз дозволив визначити, що основними проблемами, які стримують розвиток банківського споживчого кредитування в Україні та посилюють його ризики є: недосконалість законодавчої та нормативної бази щодо регулювання та управління ринком споживчого кредитування; недостатність ресурсної бази банків і висока ціна залучення ресурсів, що формує високий рівень ставок за споживчими кредитами; високий рівень кредитного та операційного ризиків і недосконалість систем кредитного

ризик-менеджменту; високий рівень проблемної заборгованості фізичних осіб і недосконалість механізмів стягнення простроченої заборгованості, що посилює ризики споживчого кредитування; недостатній рівень розвитку інфраструктури ринку споживчого кредитування (низький рівень охоплення позичальників кредитними бюро, відсутність єдиного бюро кредитних історій, низький рівень автоматизації процесів прийняття рішень про видачу кредитів, невідповідність судової системи європейським стандартам).

Визначено, що головними напрямками подальшого розвитку споживчого кредитування в Україні повинно бути використання кращих практик у сфері оцінки кредитоспроможності позичальників, законодавче врегулювання відносин між суб'єктами кредитного процесу, зокрема між колекторами та боржниками, стимулювання позичальників до підвищення свого кредитного рейтингу, підвищення рівня фінансової грамотності населення та довіри до банківської системи.

Визначено, що основними напрямками вдосконалення інформаційного забезпечення управління ризиками споживчого кредитування повинні бути: обсяг і характер реклами, прозорість механізму визначення розміру реальної процентної ставки, загальної вартості кредиту, порядок і обсяг даних, необхідних для порівняння різних пропозицій кредитора, розміщення інформації на офіційних веб-сайтах.

Доведено, що регуляторні та наглядові підходи НБУ у сфері споживчого кредитування повинні бути зосереджені на забезпеченні стабільності функціонування банківської системи шляхом зниження ризиків банківської діяльності; формуванні нормативно-правових документів, правил і умов організації та управління процесом споживчого кредитування; розробленні методики розрахунку загальної вартості кредиту та реальної процентної ставки; розробленні для умов

України випереджаючих індикаторів, зокрема, показника для контролю темпів зростання споживчого кредитування; визначенні вимог до кредитних посередників та їхньої діяльності; забезпеченні ефективного нагляду і контролю якості споживчого кредитування; розробленні нових методологічних підходів до інтеграції системи управління ризиками споживчого кредитування у загальнобанківську систему ризик-менеджменту.

Системне використання розроблених у дипломній роботі рекомендацій щодо управління банківським споживчим кредитуванням дозволить забезпечити стійкість кредитної діяльності банків, розширити можливості громадян підвищувати рівень свого життя та сприятиме стабільному функціонуванню банківської системи України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>.
2. Балабанов И.Т. Риск – менеджмент / И.Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 192 с.
3. Банковское дело: розничный бизнес : учеб. пособие / под ред. Г.Н. Белоглазовой, Л.П. Кроливецкой. – М.: Кнорус, 2010. – 416 с.
4. Бернштейн П. Против богов: укрощение риска: пер. с англ. / П. Бернштейн. – М.: Олимп-Бизнес, 2000. – 400 с.
5. Блэк Дж. Экономика: толковый словарь: англо-русский / Дж. Блек. – М.: ИНФРА-М: Весь Мир, 2000. – 840 с.
6. Бойко Н.М. Порівняльна характеристика договору позики та договору позики / Н.М. Бойко // Університетські наукові записки. – Хмельницький, 2014. – №10. – С. 57–63.
7. Бондар О.П. Банківське споживче кредитування населення / О.П. Бондар // Науковий вісник: Фінанси банки, інвестиції. – 2009. – №4 – С. 68-83.
8. Бухтин М.А. Риск-менеджмент в кредитной организации: методология, практика, регламентирование: методическое пособие / М.А. Бухтин. – М.: Регламент, 2008. – 448 с.
9. В банковской системе Грузии задействована новая норма защиты потребителей // Новости-Грузия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsgeorgia.ru/economy/20110605/213976477.html>.
10. Ван Хорн Дж.С. Основы финансового менеджмента: пер. с англ. / Дж.С. Ван Хорн, Дж.М. Вахович. – 12-е изд. – М.: Вильямс, 2008. – 1232 с.
11. Вітлінський В.В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.В.

- Вітлінський, П.І. Верченко. – Київ: КНЕУ, 2000. – 292 с.
- 12.Гринюк Е.М. Кредитная политика как инструмент управления кредитным риском / Е.М. Гринюк // Банковское кредитование. – 2011. – №1 (35). – С. 81-92.
 - 13.Грошово-кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article_id=27843415&cat_id=44578#1.
 - 14.Даниленко С.А. Банковское потребительское кредитование: учеб.– практ. пособие / С.А. Даниленко, М.В. Комиссарова. – М.: Юстицинформ, 2011. – 384 с.
 - 15.. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.
 - 16.. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 - 17.Динаміка курсів валют НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search/form/period>
 18. Документ Базельського комітету з питань банківського нагляду «Принципи управління кредитним ризиком» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996_035.
 19. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. – Київ: Феміна, 1995. – 368 с.
 20. Єдиний реєстр бюро кредитних історій. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/rateagencies>.
 21. Жоваников В.Н. Риск-менеджмент в банке в условиях переходной экономики / В. Жоваников // Деньги и кредит. – 2002. – №5. – С. 60-65.
 22. Заиченко Е.М. Процесс управления кредитным риском при

- реализации розничных кредитных программ / Е.М. Заиченко // Вестник ТГЭУ. – 2007. – №4. – С. 19-24.
23. Зайцев О. Социальные CRM в банковском бизнесе / О. Зайцев // Банковская практика за рубежом. – 2011. – № 3. – С. 36-42.
24. Иманкулова Ш.А. Анализ кредитоспособности заемщика / Ш.А. Иманкулова // Экономика и современный менеджмент: теория и практика: сб. ст. по матер. XXXVII междунар. науч.–практ. конф. № 5(37). – Новосибирск: СИБАК, 2014.
- 25.. Івасів Б.С. Гроші та кредит : підручник / Б.С. Івасів. – Тернопіль: Карт-бланш, 2008. – 528 с.
26. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 368.
27. Інформація про функціонування ЄІС «Реєстр позичальників». Національний банк України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36809&cat_id=36799.
- 28.. Казак Е. Инновационный риск-менеджмент / Е. Казак // Банковский менеджмент. – 2013. – №11. – С. 13-19.
- 29.. Каяшева Е.В. Повышение роли системы управления операционным риском в российских банках / Е В. Каяшева // Финансы и кредит. – 2010. – №43. – С. 39-47.
30. Ковалев П.П. Концептуальные вопросы управления кредитными рисками / П.П. Ковалев // Управление финансовыми рисками. – 2005. – №4. – С. 12-21.
- 31.. Ковальчук А.Т. Банківський кредит: правові засоби повернення А.Т. Ковальчук. – К: Т-во «Знання», 2001. – 150 с.
- 32.. Кодрес Л. Кризис доверия... и многого другого / Л. Кодрес // Финансы & развитие. – 2008. – № 16. – С. 8-13.
33. Комментарий к проекту изменений Гражданского кодекса Российской

- Федерации (Законопроект №47538-6) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_113134.
- 34.. Коробова Г.Г. Банковское дело : учеб. пособие / Г.Г. Коробова. – М.: Экономист, 2005. – 751 с.
- 35.. Костюченко Н.С. Анализ кредитных рисков / Н.С. Костюченко. – СПб.: Скифия, 2010. – 440 с.
36. Краевая А. Кредитная история с нуля / А. Краевая // Банковская практика за рубежом. – 2007. – № 7. – С. 68-71.
37. Кредиты наличными и кредиты под залог в банках Украины - рейтинги потребительских кредитов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/rejtingi.
38. Лаврушин О.И. Банковское дело: современная система кредитования: учебное пособие / О.И. Лаврушин, О.Н. Афанасьева. – 7-е изд., перераб. и доп. – М.: Кнорус, 2013. – 360 с.
39. Макроекономічні показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_
40. Мамонтов А. Неразумной осторожности вопреки / А. Мамонтов // Банковская практика за рубежом. – 2011. – №12. – С. 35-41.
41. Международная конвергенция измерения капитала и стандартов капитала: Уточненные рамочные подходы. Базельский комитет по банковскому надзору. Банк международных расчетов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rrms.ru/files/upload/RiskalisBazel.pdf>.
42. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: схвалено Постановою Правління НБУ від 15.03.2004 №104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>
43. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик- менеджменту в банках України: схвалено Постановою Правління НБУ від 02.08.2004 №361 [Електронний ресурс]. – Режим

- доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>
44. Методологічні коментарі для користувачів щодо програми та системи показників вибіркового обстеження умов життя домогосподарств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/koment/koment_dom_gosp.htm.
 45. Міжнародне бюро кредитних історій. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://credithistory.com.ua/ru/home/kreditoram/o-kompanii>.
 46. Міжнародні резерви України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693066.
 47. Морсман Э.М., мл. Управление кредитным портфелем: пер. с англ. / Э.М. Морсман-мл. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. – 208 с.
 48. Мочерний С.В. Банківська система України / С.В. Мочерний, Л.С. Тришак. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 304 с.
 49. Національний банк України оголошує про запровадження нових вимог до капіталу банків, а також окремих вимог до системно важливих банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/printable_article;?art_id=17537272&showTitle=true.
 50. Невмержицький Є. Історія та сучасний стан розвитку кредитних бюро / Є. Невмержицький // Вісник НБУ. – 2009. – № 8. – С. 32–35.
 51. О защите прав потребителей: Закон Российской Федерации от 07.02.1992 №2300-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consultant.ru/popular/consumerism/37_1.html#p57.
 52. Опитування про умови кредитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=2023143.
 53. Основні принципи ефективного банківського нагляду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45251>.

54. Остапчук Я.М. Класифікація банківського кредиту: позичка, позика, депозит / Я.М. Остапчук // Фінансовий простір. – 2015. – №3. – С. 308–315.
55. Охріменко І.Б. Споживчий кредит в Україні: реалії та перспективи розвитку: дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / І.Б. Охріменко. – К., 2015. – 289 с.
56. Павлюк С.М. Кредитні ризики та управління ними / С.М. Павлюк // Фінанси України. – 2003. – № 11. – С. 105-111.
57. Пернарівський О. Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків / О. Пернарівський // Вісник НБУ. – 2004. – №4. – С. 44-48.
58. Перше всеукраїнське бюро кредитних історій. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pvbki.com/ukr/organizations/advantages/info_base.
- 59.. Петрук О.М. Банківська справа: навч. посіб. / О.М. Петрук; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Київ: Кондор, 2004. – 462 с.
60. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442.
61. Правила надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту : затверджено Постановою Правління НБУ від 10.05.2007 №168 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0541-07>
62. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л.О. Примостка – 2-ге вид. перероб. і доп. – Київ: КНЕУ, 2004. – 468 с.
63. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514>
64. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121>
65. Про виконавче провадження : Закон України від 21.04.1999 № 606-

- XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/606>
66. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг : Закон України від 22.09.2011 №3795-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3795-17>
67. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996 №448/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>
- 68.124. Про додаткові заходи щодо діяльності банків : Постанова Правління НБУ від 11.10.2008 №319 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v1471500-08>
69. Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим» : Постанова Правління НБУ від 03.11.2014 №699 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0699500-14>
70. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 №1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023>
71. Про розміщення Пам'ятки позичальника банку за споживчим кредитом : Лист Департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду НБУ від 10.11.2008 №40-511/4640 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v5577500-08>
72. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 №1734-VIII4640 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>
73. Пропозиції ВАКС до проекту Закону України Про споживче кредитування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- http://vaks.org.ua/images/news_inform/Propozicii_VAKS_16.02.2012.pdf.
74. Пять проблем для банковской системы в 2014 году // Простобанк Консалтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.prostobank.ua/depozity/stati/pyat_problem_dlya_bankovskoy_sistem
 75. Річні звіти Нацкомфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>.
 76. Рішення Про розподіл банків на групи : Рішення Комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків НБУ від 23.12.2011 №814 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-11>.
 77. Роль кредита и модернизация деятельности банков в сфере кредитения : учеб. пособие / под ред. О.И. Лаврушина. – 2-е изд., стер. – М. : Кнорус, 2013. – 272 с.
 78. Романченко О.В. До питання теорії економічного ризику / О.В. Романченко // Фінанси України. – 1997. – № 7. – С. 113–117.
 79. Синки Дж.Ф. Управление финансами в коммерческих банках / Дж.Ф. Синки; под. ред. Р.Я. Левиты, Б.С. Пинскера. – Пер. с англ. 4-го перераб. изд. – М.: Catallaxy, 1994. – 820 с.
 80. Статистика індикаторів фінансової стійкості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=4457.
 81. Стирська О.І. Філософсько-методологічний аналіз кредиту / О.І. Стирська // Фінансовий простір. – 2011. – №4. – С. 54-61.
 82. Стойко О.Я. Банківські операції / О.Я. Стойко. – Київ: Лібра, 2000. – 252 с.
 83. Сусіденко В.Т. Стратегія управління кредитною діяльністю комерційного банку / В.Т. Сусіденко; Київ. держ. торг.-екон. ун-т. – Київ, 1998. – 345 с.
 84. Тенденції тіньової економіки // Міністерство економічного розвитку і

- торгівлі України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6>
- 85.. Уварова Л.Ф. Система управления рисками коммерческого банка: монография / Л.Ф. Уварова, А.С. Слащева. – СПб.: 2010. – 150 с.
86. Українське бюро кредитних історій. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubki.ua/ua>.
87. Уполномоченный по LPN банка «Финансы и Кредит» досрочное погашение ценных бумаг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://interfax.com.ua/news/economic/313174.html>.
- 88.. Финлей С. Управление потребительским кредитованием. Как банкам привлечь клиентов и при этом не потерять на плохих кредитах: пер. с англ. / С. Финлей. – Минск : Гревцов Букс, 2010. – 328 с.
89. Фишер С. Экономика / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи. – Пер. с англ. со 2-го изд. – М.: Дело, 1993. – 864 с.
90. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
91. Чалдаева Л.А. Методы оценки операционных рисков: вопросы систематизации и применения / Л.А. Чалдаева, Ю.А. Митина // Финансы и кредит. – 2012. – №29. – С. 12-19.
92. Четыре предложения по конвертации кредитов для валютных заемщиков // Простобанк Консалтинг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ertatsii_kreditov_dlya_valyutnyh_zaemshchikov.
93. Шимкович В. Ликвидация финансовой неграмотности / В. Шимкович // Банковская практика за рубежом. – 2009. – № 8. – С. 46-52.
94. Шульга Н. Вектори розвитку кредитного ризик-менеджменту банку / Н. Шульга, Т. Гордієнко // Вісник Київського національного торговельно- економічного університету. – 2015. – №1. – С. 88-103.
95. Энциклопедия финансового риск-менеджмента / под ред. А.А. Лобанова, А.В. Чугунова. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 878 с.